

Tibb işçilərinin işdən məmnunluğunun və icbari tibbi sığorta sistemi ilə bağlı məlumatlılıq səviyyəsinin öyrənilməsinə dair sorğunun nəticələrinin təhlili

Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanasının həkimləri

Hesabat

2018

Mündəricat

Xülasə.....	2
Abreviaturalar	4
Giriş.....	5
Sorğunun məqsəd və vəzifələri	7
Sorğunun metodoloji prinsipləri	8
Hədəf qrupu	8
Respondentlərin sayı.....	8
Bölgələr.....	8
Metodologiya	8
Sorğunun keçirilmə müddəti.....	8
Sorğunun nəticələrinin təhlili	9
Sosial-demoqrafik məlumat	9
Bölmə 1. Müəssisədaxili kommunikasiya	12
Bölmə 2. Müəssisədaxili işin təşkili səviyyəsi.....	13
Bölmə 3. Əməyin qiymətləndirilməsi sistemindən məmnunluq	14
Bölmə 4. Ölkə səhiyyəsinə baxış	17
Bölmə 5. Elektron qeydiyyat sistemindən istifadə səviyyəsi	18
Bölmə 6. Pasiyentlə iş	18
Bölmə 7. Təlimə ehtiyacların qiymətləndirilməsi.....	20
Bölmə 8. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi	22
Nəticələr və tövsiyələr.....	23
İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı və istinadlar.....	25

Xülasə

“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” inkişaf konsepsiyasında səhiyyəyə ayrılan vəsaitin ümumi daxili məhsulda payının dinamik şəkildə artırılması, həmin vəsaitin səmərəli və məqsədyönlü istifadəsini təmin edən mexanizmlərin yaradılması nəzərdə tutulur. Konsepsiyada qeyd edilir ki, ölkədə icbari tibbi sığortaya (İTS) keçid təmin ediləcək və onun əsasında tibbi yardımın keyfiyyətinə, pasiyentlərin hüquqlarının qorunmasına nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə şərait yaradılacaqdır.

Sözügedən konsepsiyada səhiyyə sahəsində kadr təminatının təkmilləşdirilməsi də ən vacib məsələ kimi qeyd edilir. Bu sənəddə tibb mütəxəssislərinin bilik və bacarıqlarının daim yüksəldilməsi üçün müvafiq mexanizmlərin yaradılacağı öz əksini tapır. Konsepsiyaya görə tibb işçilərinin əməyinin son nəticə əsasında qiymətləndirilməsi prinsipinin tətbiq olunması üçün tədbirlər görülməkdir.

“Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin (SN) 2014-2020-ci illər üzrə Strateji Planı”nda da səhiyyə sahəsində kadr potensialının gücləndirilməsi xüsusi vurğulanmışdır. Həmin sənəddə bu məsələ tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılmasını şərtləndirən amillərdən biri kimi göstərilmişdir.

Tibbi xidmətlərin daha səmərəli təşkili üçün işçilərin məmnunluq səviyyəsinin öyrənilməsi üzrə sorğuların keçirilməsi önəmli məsələlərdəndir. İşçilərin məmnunluq səviyyəsini qiymətləndirmək məqsədilə təşkil olunan bu cür sorğuların təhlilinə əsasən aşağıdakı məsələlərin həlli mümkündür:

- işçilərin təlimlərə olan ehtiyaclarını qiymətləndirmək;
- müəssisədaxili kommunikasiyanın səviyyəsini qiymətləndirmək və ehtiyac olduqda onun gücləndirilməsini təmin etmək;
- işçilərin İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsini qiymətləndirmək.

Buna əsaslanaraq, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi (İTSDA) pilot layihə müddətində tabeliyinə verilmiş Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanası (Ağdaş RMX) publik hüquqi şəxsdə çalışan həkimlər arasında sorğu keçirmişdir.

Qeyd olunmalıdır ki, Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqinə 2018-ci ilin fevral ayından başlanılmışdır. Bunu nəzərə alaraq, cari ilin mart ayında keçirilən sorğuda həkimlərin İTS-nin tətbiqinə dair gözləntiləri, səhiyyə sistemi ilə bağlı fikirləri və təlimə ehtiyacları öyrənilib, işdən məmnunluq, İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi ölçülüb.

Bu hesabat sözügedən tibb müəssisəsində çalışan həkimlərin mövcud iş şəraitinə, müəssisədaxili kommunikasiyaya, işin keyfiyyətinə və əməyin qiymətləndirilməsi meyarlarına, elektron qeydiyyat sistemindən istifadə məsələlərinə, pasiyentlə olan işə, təlimə ehtiyaclarına münasibətini əks etdirir.

Sorğuda müxtəlif yaş qruplarından olan həkimlər iştirak etmişlər. Respondentlərin 12.5%-i (12 nəfər) 35 yaşdan aşağı, 35.4%-i (34 nəfər) 35-54 yaş arası, 52.1%-i (50 nəfər) 55 yaşdan yuxarı yaş kateqoriyalarına aid tibb işçiləridir.

Sorğu zamanı həkimlərin tibb müəssisəsində mövcud iş şəraitindən məmnunluğu öyrənilmiş və cavablar belə bölünmüşdür:

Respondentlərin yarıdan çoxu çalışdıqları tibb müəssisəsində birgə işlədiyi insanlarla çalışmaqdan məmnundur. Belə ki, bu fikirlə sorğu iştirakçılarının 71%-i tam razı, 24%-i qismən razıdır.

İş şəraitindən tam razı olanlar 21%, qismən razı olanlar 29% təşkil edir. İş yerlərinin texniki təchizatından (kompüter, internetə çıxış və s.) 14%-i tam razı, 24%-i qismən razıdır.

Rəyi soruşulanların 87.5%-i pasiyentlərlə işləməkdən çox məmnundur.

84.4%-i işin daha səmərəli təşkili və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması üçün təlimlərin təşkilini zəruri hesab edib.

Abreviaturalar

Ağdaş RMX	Ağdaş rayon Mərkəzi Xəstəxanası
İTS	İcbari tibbi sığorta
İTSDA	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi
KT	Kompüter tomoqrafiyası
LOR	Otolorinolarinqoloq
Mingəçevir ŞMX	Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanası
MRT	Maqnit rezonans tomoqrafiyası
SN	Səhiyyə Nazirliyi
TTTY şöbəsi	Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım şöbəsi
USM	Ultrasəs müayinəsi
Yevlax RMX	Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanası

Giriş

Son illərdə Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən uğurlu iqtisadi siyasət əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin müasir standartlara çatdırılması, bu sistemin maddi və texniki bazasının möhkəmləndirilməsi üçün əlverişli zəmin yaratmışdır. Səhiyyə sahəsində əsas xəstəliklərin profilaktikası üzrə bir sıra dövlət proqramları qəbul edilmiş və onların icrasının maliyyə təminatı məsələləri həll edilmişdir. Bununla yanaşı, səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsi prinsipləri üzrə köklü islahatların həyata keçirilməsi üçün də müvafiq tədbirlər görülməkdədir.

Azərbaycan Respublikasının səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsinin yeni iqtisadi əsaslarını yaratmaq, bu sahənin idarə olunmasını təkmilləşdirmək, əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin keyfiyyətini daha da yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə Prezidentin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanına əsasən Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati əraziləri pilot ərazilər olaraq təsdiq edilmiş və 1 yanvar 2017-ci il tarixindən etibarən həmin ərazilərdə İTS pilot layihə şəklində tətbiq olunmağa başlanmışdır. Prezidentin 16 fevral 2018-ci il tarixli 1830 nömrəli Fərmanı ilə İTS-nin tətbiqinin pilot layihə olaraq Ağdaş rayonunun inzibati ərazisində həyata keçirilməsi, habelə Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində davam etdirilməsi müəyyən edilmişdir. Bu fərmanlara əsasən pilot ərazilərdə yerləşən dövlət səhiyyə sistemində daxil olan qurumlar (Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin şöbələri, sanitariya və epidemioloji xidmət, əczaçılıq və tibbi təhsil müəssisələri, habelə psixonevroloji və narkoloji dispanserlər istisna olmaqla) layihə başa çatanaqədək İTSDA-nın tabeliyinə verilmişdir.

Qeyd olunmalıdır ki, 2017-ci ilə olan məlumata əsasən Mingəçevir şəhər Mərkəzi Xəstəxanasında (Mingəçevir ŞMX) 307 nəfər həkim, 797 nəfər orta tibb işçisi, Yevlax rayon Mərkəzi Xəstəxanasında (Yevlax RMX) 169 həkim və 374 orta tibb işçisi çalışır. Ağdaş RMX-da isə 124 həkim və 581 orta tibb işçisi fəaliyyət göstərir.¹

Belə ki, 2017-ci ildə Prezidentin 28 dekabr 2016-cı il tarixli 1181 nömrəli Fərmanının 15-ci hissəsini rəhbər tutaraq Mingəçevir ŞMX-da və Yevlax RMX-da fəaliyyət göstərən həkim heyətinin mövcud əmək haqlarına İTSDA tərəfindən 2 növdən (stimullaşdırıcı və həkimlərin fəaliyyətinin kəmiyyət göstəricilərinin dəyərləndirilməsi məqsədilə normativlərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı verilən əlavələr) ibarət əlavələr tətbiq edilmişdir. Orta, kiçik tibb işçiləri və digər işçilərin əmək haqlarına isə sabit əlavələr edilmişdir. Nəticədə 2017-ci ildə Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun mərkəzi xəstəxanalarında çalışan səhiyyə işçilərinin əmək haqqı fondu 1.6 dəfə artmışdır. İTSDA tərəfindən Ağdaş RMX-da fəaliyyət göstərən orta, kiçik və digər işçilərinin mövcud əmək haqlarına stimullaşdırıcı əlavələrin ödənilməsi nəzərdə tutulur.

SN-nin "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərinə dair Qaydalar"ına uyğun olaraq Yevlax rayonunda 5 ilkin səhiyyə müəssisəsi (Yevlax şəhəri, Malbinəsi və Qaramanlı kəndləri, Xaldan və Aran qəsəbələrində), Mingəçevir şəhərində isə 2 ilkin səhiyyə müəssisəsi təşkil edilmiş və ailə həkimlərinin orada çalışması üçün müvafiq şərait yaradılmışdır. Pilot layihə müddətində Ağdaş rayonunda da SN-nin "Tibb müəssisələrində sanitariya-epidemioloji tələblərinə dair Qaydalar"ına cavab verən ilkin səhiyyə müəssisələrinin təşkil edilərək istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur.

¹ 2018-ci ilin mart ayına olan həkim və orta tibb işçilərinin sayı

2018-ci ilin mart ayında İTSDA Ağdaş rayon Səhiyyə İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Şurası ilə birlikdə Ağdaş RMX-da çalışan həkimlərin işdən məmnunluğunu, İTS-lə bağlı məlumatlılığını, təlimə ehtiyaclarını qiymətləndirmək və İTS-lə bağlı gözləntilərini müəyyən etmək məqsədi ilə sorğu keçirmişdir.

Qeyd edək ki, işçilərin məmnunluq səviyyəsini əsasən aşağıdakı üç faktor müəyyənləşdirir: iş şəraiti (təchizat, müəssisədaxili kommunikasiya, rəhbərliklə və həmkarlarla münasibət və s.), əməyin qiymətləndirilməsi (əmək haqlarından razılıq), bilik və bacarıqların inkişafı imkanı (təlimlərdə iştirak).

Sorğunun məqsəd və vəzifələri

İTSDA tərəfindən aparılmış sorğunun əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

Tibb işçilərinin

- iş şəraitindən məmnunluq səviyyəsini qiymətləndirmək
- rəhbərliklə kommunikasiya səviyyəsini qiymətləndirmək
- İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsini qiymətləndirmək
- əlavə təlimə olan ehtiyaclarını qiymətləndirmək.

Eyni zamanda onların:

- əmək haqlarına dair fikirlərini
- iş şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair təkliflərini
- İTS və səhiyyə sistemi haqqında düşüncələrini öyrənmək.

Sorğunun metodoloji prinsipləri

Hədəf qrupu

Sorğunun hədəf qrupu pilot ərazidə yerləşən – Ağdaş RMX-da çalışan müxtəlif ixtisaslara və iş stajına malik həkimlər olmuşlar.

Respondentlərin sayı

Respondentlərin sayını müəyyən etmək məqsədi ilə Ağdaş RMX-ya sorğu göndərilmişdir. Məlum olmuşdur ki, Ağdaş rayonunda fəaliyyət göstərən tibb müəssisəsində hazırda 124 həkim çalışır.

Sorğunun reprezentativliyinin qorunması məqsədilə sorğu iştirakçılarının minimal sayı 94 nəfərdən (75.8%) az olmamalıdır. Bu halda statistik səhv ehtimalı 5% təşkil edir. Pilot ərazidə çalışan həkim heyətinin sorğunun məqsədləri və məramı, sorğuda iştirakın könüllü olması, anonimliyin və konfidensiallığın qorunması şərtləri barədə məlumatlandırılması nəticəsində sorğuda könüllü olaraq 96 nəfər iştirak edib.

Bölgələr

Sorğu üçün əsas hədəf bölgə ITS-nin tətbiq edildiyi pilot ərazi – Ağdaş rayonu seçilmişdir.

Metodologiya

Sorğu anket əsasında qrup şəklində aparılmışdır.

Sorğu moderatorların iştirakı ilə keçirilmişdir. Sorğu anketində respondentin adını və ya şəxsiyyətini müəyyən edən digər məlumatlar qeyd edilməmişdir.

Sorğu anketinin tərtibi zamanı açıq və qapalı suallardan istifadə olunmuşdur. Sorğu anketinin sınaqdan keçirilməsi üçün Yevlax rayonunda hədəf qrupuna aid olan 10 nəfərdən ibarət kiçik qrup seçilmişdir. Sorğu anketi Yevlax RMX-da sınaqdan keçirilərək təkmilləşdirilmişdir.

Sorğu nəticəsində toplanılmış cavablar “Structure Query Language (SQL)” məlumat bazasına daxil edilmiş və müxtəlif parametrlər üzrə təhlil edilmişdir.

Sorğunun keçirilmə müddəti

Sorğu 2018-ci ilin mart ayında keçirilmişdir. Layihənin işçi qrupu tərəfindən hazırlıq mərhələsində sorğunun aparılma qaydaları əks olunmuş təlimat və sorğu anketləri hazırlanmışdır. Eyni zamanda sorğunun təşkili və keçirilməsi ilə əlaqədar müvafiq inzibati hazırlıq işləri də həyata keçirilmişdir. Sorğunun aparılmasında iştirak edən şəxslər müvafiq təlimlərdən keçmişlər.

Sorğunun nəticələri təhlil olunmuş və bu hesabatda təqdim edilmişdir.

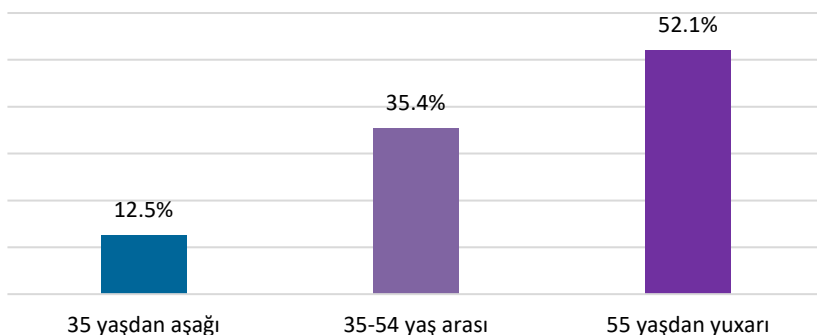
Sorğunun nəticələrinin təhlili

Sosial-demoqrafik məlumat

Yaş həddi

Sorğuda müxtəlif yaş qruplarından olan həkimlər iştirak etmişlər.

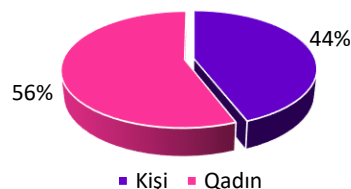
Respondentlərin 12.5%-i (12 nəfər) 35 yaşdan aşağı, 35.4%-i (34 nəfər) 35-54 yaş arası, 52.1%-i (50 nəfər) 55 yaşdan yuxarı yaş kateqoriyalarına aid tibb işçiləridir.

Diaqram 1. Respondentlərin yaş həddi

Gender bölgüsü

Sorğuda iştirak edən respondentlərin 56%-i (54 nəfər) qadın, 44%-i (42 nəfər) isə kişi olmuşdur.

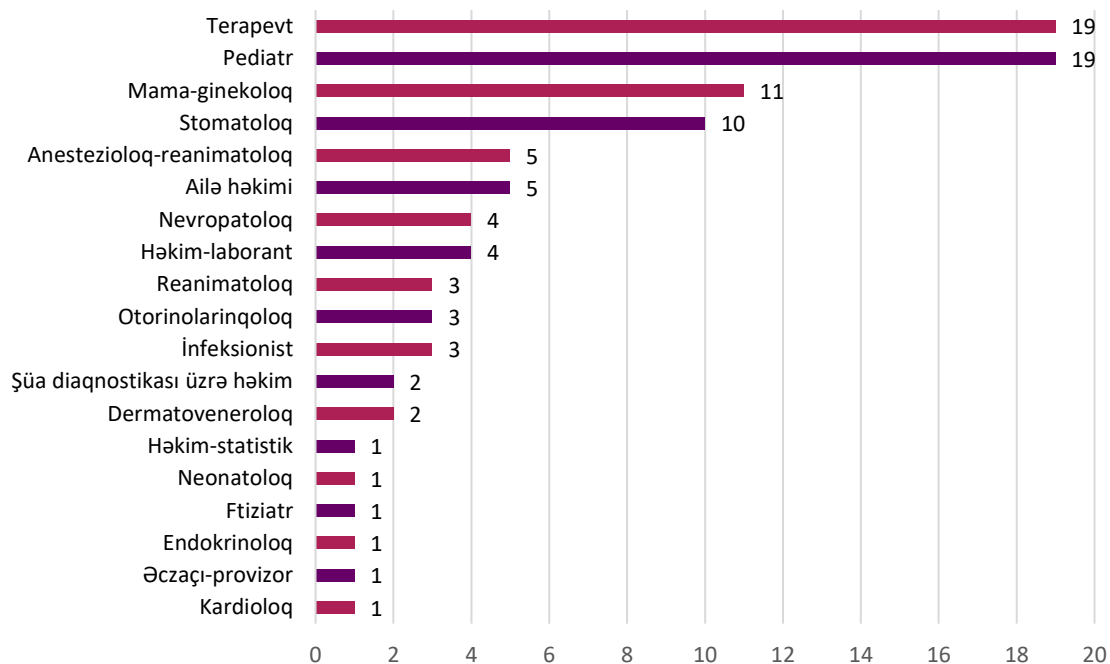

Diaqram 2. Respondentlərin gender bölgüsü

İxtisas

Sorğu iştirakçılarının ixtisaslarına gəldikdə respondentlərin 19 nəfəri terapevt, 19 nəfəri pediatr, 11 nəfəri mama-ginekoloq, 10 nəfəri stomatoloq ixtisasları üzrə həkimlər olmuşlar. Anestezioloq-reanimatoloq və ailə həkimi ixtisaslı həkimlərin sayı hər ixtisas üzrə müvafiq olaraq 5 nəfər, nevropatoloq və həkim laborant ixtisaslı həkimlərin sayı hər ixtisas üzrə müvafiq olaraq 4 nəfər, reanimatoloq, otorinolaringoloq və infeksiyolog ixtisaslı həkimlərin sayı hər ixtisas üzrə müvafiq olaraq 3 nəfər təşkil edir. Şüa diaqnostikası üzrə həkim və dermatoveneroloq ixtisaslı həkimlərin sayı isə hər ixtisas üzrə müvafiq olaraq 2 nəfərdir.

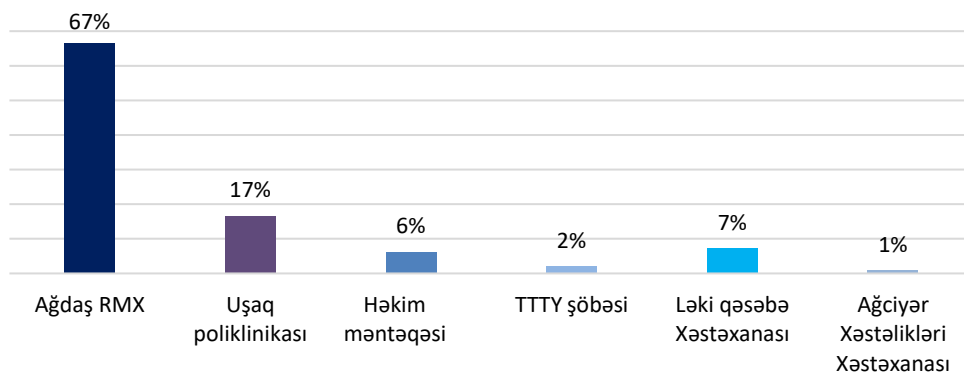
Kardioloq, həkim-statistik, neonatoloq, ftziatr, endokrinoloq və eczaçı-provizor vəzifəsində çalışan sorğu iştirakçılarının sayı hər ixtisas üzrə 1 nəfər qeydə alınmışdır.

Diaqram 3. Respondentlərin ixtisasları

Çalışdıqları tibb müəssisəsi

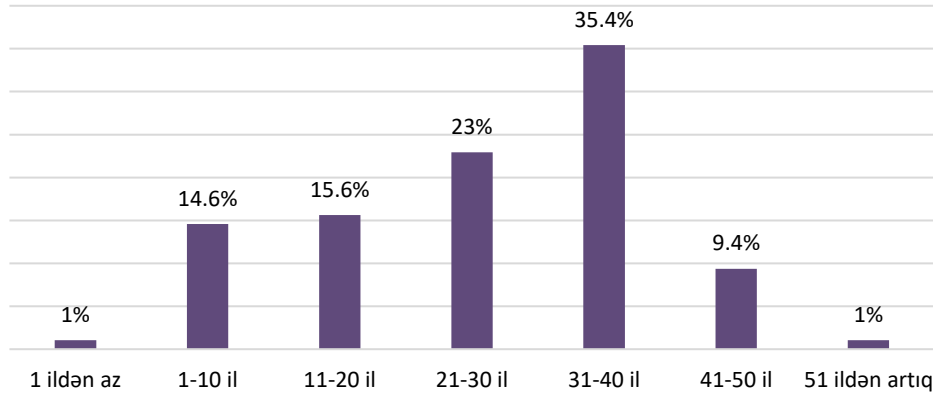
Sorğuda iştirak edən həkimlər Ağdaş RMX-da və onun tabeliyində olan müxtəlif struktur bölmələrində çalışırlar. Belə ki, respondentlərin 67%-i (64 nəfər) Ağdaş RMX-da, 17%-i (16 nəfər) Uşaq poliklinikasında, 7%-i (7 nəfər) Ləki qəsəbə Xəstəxanasında, 6%-i (6 nəfər) Həkim məntəqələrində, 2%-i (2 nəfər) Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım şöbəsində (TTTY şöbəsi), 1%-i isə (1 nəfər) Ağciyər Xəstəlikləri Xəstəxanasında çalışır.

Diaqram 4. Respondentlərin çalışdıqları struktur bölmələr

İş stajı

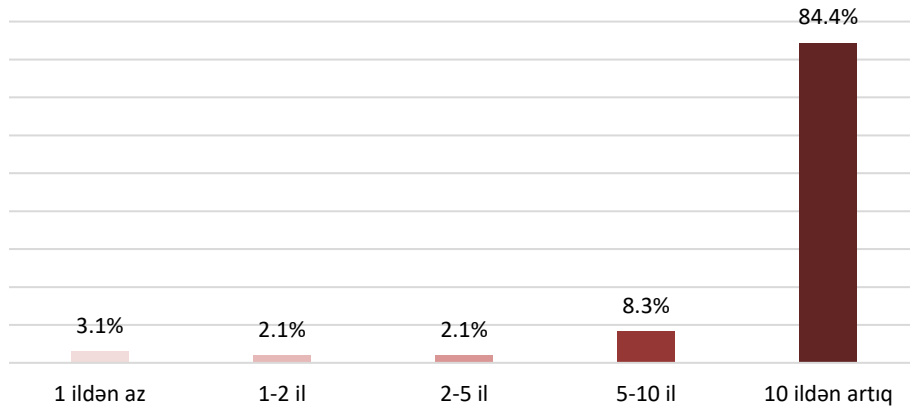
Sorğuda müxtəlif iş stajları olan həkimlər iştirak etmişlər. Respondentlərin 1%-nin (1 nəfər) iş stajı 1 ildən azdır. 14.6%-nin (14 nəfər) iş stajı 1-10 il, 15.6%-nin (15 nəfər) 11-20 il, 23%-nin (22 nəfər) 21-30 il, 35.4%-nin (34 nəfər) 31-40 il, 9.4%-nin (9 nəfər) 41-50 il, 1%-nin (1 nəfər) isə 51 ildən artıq təşkil edib.

Diaqram 5. Respondentlərin iş stajı

Çalışdıqları tibb müəssisəsində iş stajı

Respondentlərin 84.4%-i (81 nəfər) hazırda çalışdıqları tibb müəssisəsində 10 ildən artıqdır ki, çalışır. Sorğu iştirakçılarının 3.1%-nin (3 nəfər) hazırda çalışdıqları tibb müəssisəsində iş stajı 1 ildən az, 2.1%-nin (2 nəfər) 1-2 il, eynilə 2.1%-nin (2 nəfər) 2-5 il və 8.3%-nin (8 nəfər) 5-10 il təşkil edir.

Diaqram 6. Respondentlərin hazırkı tibb müəssisəsində çalışdıqları müddət

Bölmə 1. Müəssisədaxili kommunikasiya

Respondentlərin tibb müəssisəsində mövcud müəssisədaxili kommunikasiyadan məmnunluq səviyyəsi diaqram 7-də təqdim olunub. Buraya iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirakdan, tibbi xidmətlərin təşkilində qərar vermək səlahiyyətindən, kollektivdaxili münasibətlərdən və rəhbərliklə ünsiyyət imkanlarından məmnunluq səviyyəsini bildiren cavablar daxil edilib.

Tibb müəssisəsində iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirakdan respondentlərin 40.6%-i tam razı, 26%-i isə qismən razıdır. 12.5%-i qismən narazı olduğunu, 13.6%-i tam narazı olduğunu qeyd edib. 7.3%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Sorğunun nəticələri onu göstərir ki, respondentlərin yarısından çoxu çalışdıqları tibb müəssisəsində özlərini dəyərli hiss edir. Belə ki, bu fikirlə sögür iştirakçılarının 70.9%-i tam razı, 20.8%-i isə qismən razı olduğunu bildirib. Tam narazı olanlar 3.1%, qismən narazı olanlar isə 2.1% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 3.1%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

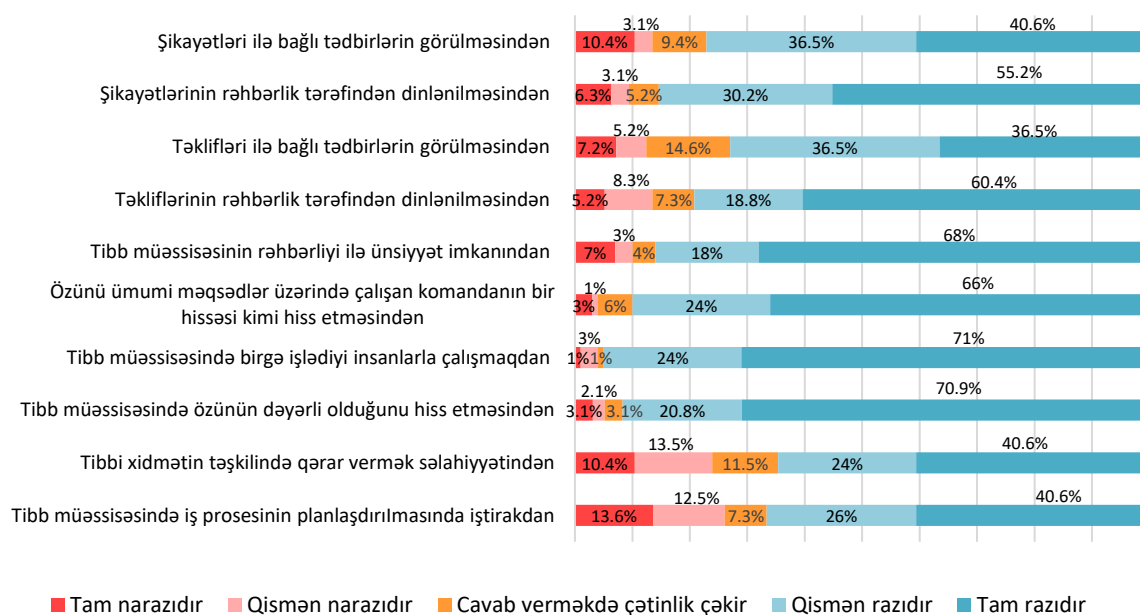
Tibb müəssisəsində birgə işlədiyi insanlarla çalışmaqdan həkimlərin 71%-i tam razı, 24%-i qismən razıdır. 1%-i tam narazı, 3%-i qismən narazıdır. Suala cavab verməkdə çətinlik çəkənlər cəmi 1% olub.

Həkimlərin 66%-i özlərini ümumi məqsədlər üzərində çalışan komandanın bir hissəsi kimi hiss edir. 24%-i isə bu fikirlə bağlı qismən razı olduğunu bildirib. 3%-i bununla tamamilə razı deyil, 1%-i isə qismən razı deyil. Respondentlərin 6%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Tibb müəssisəsinin rəhbərliyi ilə ünsiyyət imkanından 68%-i tam razı, 18%-i isə qismən razıdır. Tam narazı və qismən narazı olanlar müvafiq olaraq 7% və 3% təşkil edib. 4%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Təkliflərinin rəhbərlik tərəfindən dinlənilməsindən 60.4%-i tam razı və 18.8%-i qismən razı olduğunu bildirib. Respondentlərin 5.2%-i və 8.3%-i müvafiq olaraq tam və qismən narazı olduğunu qeyd edib. 7.3%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

Diaqram 7. Müəssisədaxili kommunikasiyaya dair məmnunluq

Bölmə 2. Müəssisədaxili işin təşkili səviyyəsi

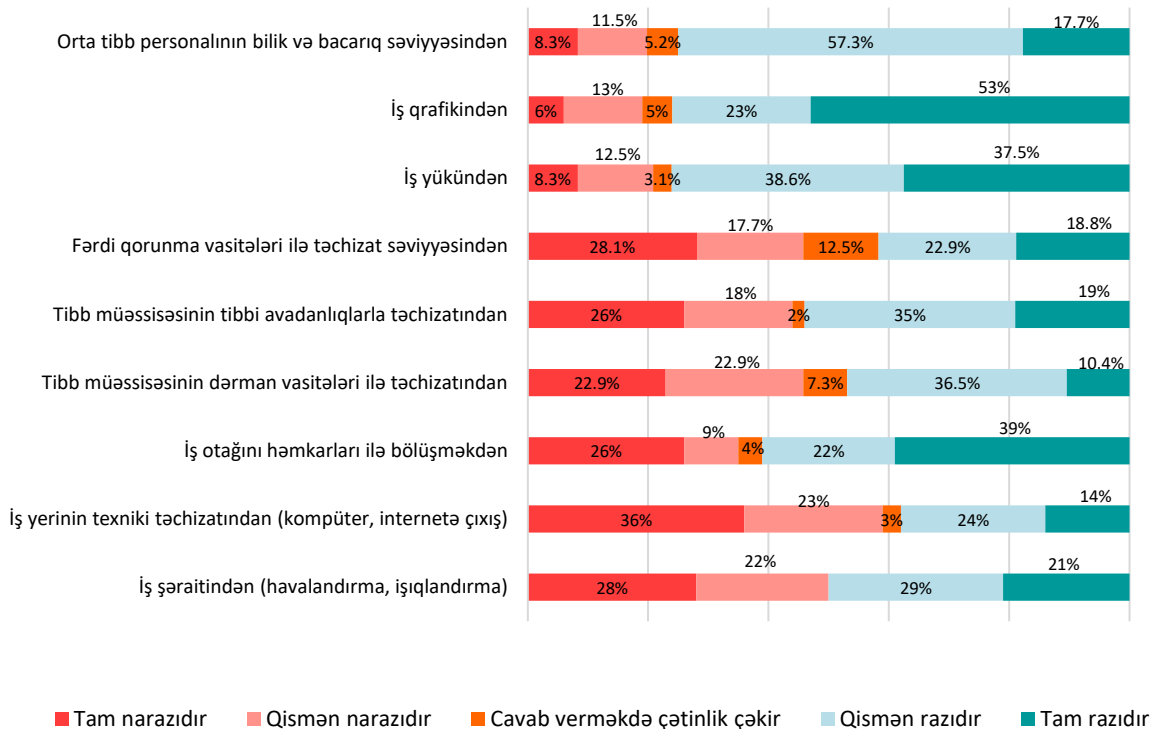
Respondentlərə tibb müəssisəsində yaradılmış şərait (havalandırma, işıqlandırma, tibbi avadanlıqlarla, dərmanlarla və kompüterlərlə təchizat), gündəlik iş yükü, iş səviyyəsi və digər bu kimi mövzularla bağlı suallar verilib. Cavablar diaqram 8-də olduğu kimi bölünmüşdür.

İş şəraitindən tam razı olanlar 21%, qismən razı olanlar 29% təşkil edib. Sorğu iştirakçılarının 28%-i tam narazı, 22%-i isə qismən narazıdır.

İş otaqlarını həmkarları ilə bölüşməkdən 39%-i tam razı, 22%-i isə qismən razıdır. Tam narazı olanlar 26%, qismən narazı olanlar isə 9% təşkil edib. 4%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

İş qrafikindən respondentlərin əksəriyyəti razıdır. Belə ki, iş qrafikindən tam razı olanlar 53%, qismən razı olanlar 23% təşkil edib. Həkimlərin 6%-i tam narazı, 13%-i isə qismən narazı olduğunu bildirib. 5%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

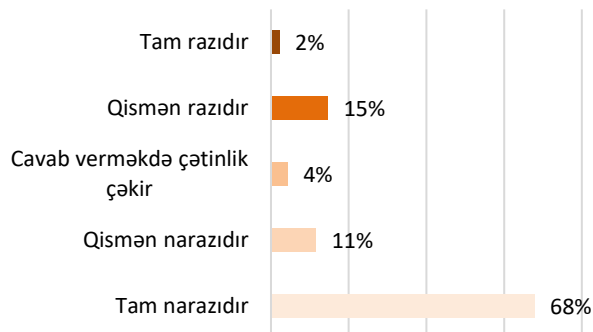

Diaqram 8. Müəssisədaxili iş şəraitindən məmnunluq

Bölmə 3. Əməyin qiymətləndirilməsi sistemindən məmnunluq

3.1. Əmək haqqı

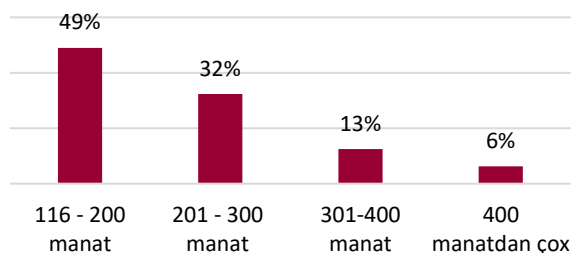
Respondentlərə əmək haqlarından məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək məqsədilə bir sıra suallar verilmişdir. Sorğu iştirakçılarının 68%-i əmək haqlarından tam narazı, 11%-i qismən narazıdır. 2%-i tam razı, 15%-i qismən razı olduğunu qeyd edib. 4%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Diaqram 9. Respondentlərin əmək haqlarından məmnunluğu

3.2. 2017-ci il üzrə orta əmək haqqı

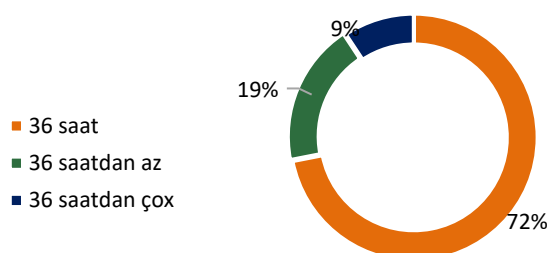
“2017-ci ildə orta aylıq əmək haqqınız nə qədər təşkil etmişdir” sualına verilən cavablar diaqram 10-da göstərildiyi kimi bölünüb: 116-200 manat – 49% (47 nəfər), 201-300 manat – 32% (31 nəfər), 301-400 manat – 13% (12 nəfər), 400 manatdan çox – 6% (6 nəfər) təşkil edib.

Diaqram 10. 2017-ci ildə həkimlərin orta aylıq əmək haqları

3.3. İş yükü

Həkimlərin 9%-nin (9 nəfər) iş həftəsi 36 saatdan çox, 72%-nin (69 nəfər) iş həftəsi 36 saat təşkil edir. Rəyi soruşulanların 19%-i isə (18 nəfər) iş həftəsinin 36 saatdan az olduğunu qeyd edib.

Diaqram 11. Respondentlərin iş həftəsi

3.4. Məvacibin bölgüsü

“Cədvəl 1-də qeyd olunan vəzifələr üzrə ədalətli hesab etdiyiniz aylıq məvacib nə qədər olmalıdır” sualını cavablandırarkən respondentlərin təklifləri aşağıdakı kimi bölünüb. Qiymətləndirmə zamanı tibb müəssisəsinin yerləşdiyi ərazidə keyfiyyətli tibbi xidmətin göstərilməsi üçün tələb olunan iş yükünün də nəzərə alınması təklif olunub.

Həkimlərin 69.8%-i kiçik tibb personalının, 67%-i az iş təcrübəsi olan orta tibb personalının, 62%-i təcrübəli orta tibb personalının 1000 manata qədər əmək haqqı almasını ədalətli hesab edib.

1001-2500 manat həcmində əmək haqqını respondentlərin 26%-i baş həkim, eynilə 26%-i şöbə müdiri, 22%-i gənc həkim, 17%-i təcrübəli həkim üçün ədalətli sayıb. Respondentlərin 8.3%-i baş həkim, 20%-i şöbə müdiri və 23%-i təcrübəli həkim üçün 2501-4000 manat həcmində məvacibi ədalətli hesab edib.

Rəyi soruşulanların 22%-i baş həkim üçün 4001-6000 manat həcmində məvacibi ədalətli sayıb. 21%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

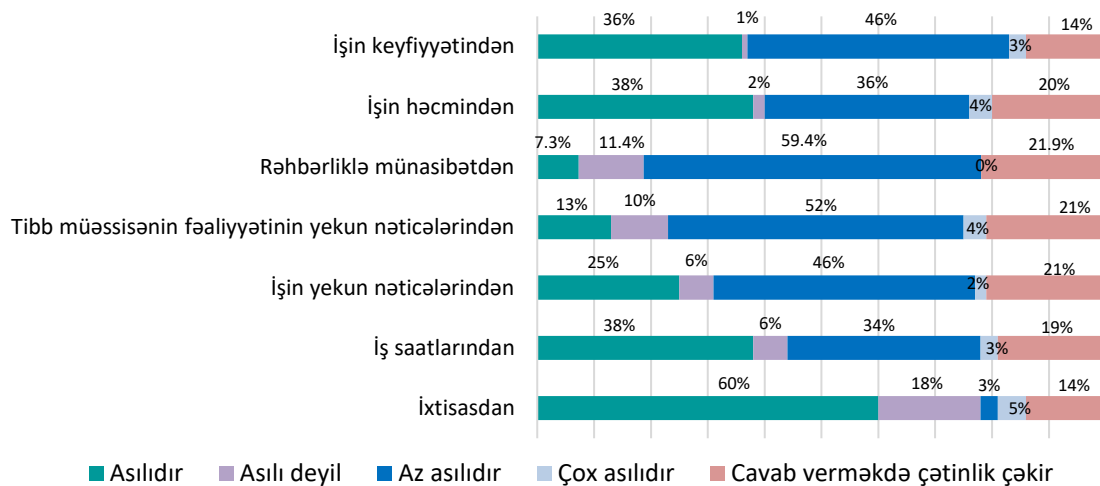
Digər göstəricilər aşağıdakı cədvəldə əks olunub.

Vəzifə	500 manata qədər	501-1000 manat	1001-2500 manat	2501-4000 manat	4001-6000 manat	6001 manatdan çox	Bənd üzrə cavab verməkdə çətinlik çəkənlər
Baş həkim	3.1%	5.2%	26%	8.3%	22%	10.4%	25%
Şöbə müdiri	4%	14%	26%	20%	9%	1%	26%
Təcrübəli həkim	3%	28%	17%	23%	6%	3%	20%
Gənc həkim	15%	30%	22%	6%	2%	0%	25%
Təcrübəli orta tibb personalı	38%	24%	10%	1%	0%	0%	27%
Az iş təcrübəsi olan orta tibb personalı	53%	14%	2%	0%	1%	1%	29%
Kiçik tibb personalı	61.5%	8.3%	0%	0%	1%	0%	29.2%
Cavab verməkdə çətinlik çəkənlər	21%						

Cədvəl 1. Respondentlərin müəyyən kateqoriyalar üzrə ədalətli hesab etdikləri aylıq məvacibin bölgüsü (suala bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verildiyi üçün alınan faiz göstəriciləri 100%-dən artıqdır)

3.5. Əmək haqqının formalaşdırılması meyarlarına dair respondentlərin rəyi

“Əmək haqqınızın həcmi diaqram 13-də qeyd olunan meyarlardan asılıdır” sualına respondentlərin cavabları belə olmuşdur: əmək haqqının həcmi 60%-i ixtisasdan, 38%-i iş saatlarından, 25%-i işin yekun nəticələrindən, 13%-i tibb müəssisəsinin fəaliyyətinin yekun nəticələrindən, 7.3%-i rəhbərliklə münasibətdən, 38%-i işin həcmindən, 36%-i işin keyfiyyətindən asılı olduğunu bildirib. Respondentlərin 18%-i düşünür ki, əmək haqqının həcmi ixtisasdan asılı deyil. Sorğu iştirakçılarının 6%-i hesab edir ki, əmək haqqının həcmi iş saatından, 6%-i işin yekun nəticələrindən, 10%-i tibb müəssisəsinin fəaliyyətinin yekun nəticələrindən, 11.4%-i rəhbərliklə münasibətdən, 2%-i işin həcmindən, 1%-i işin keyfiyyətindən asılı deyil. Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

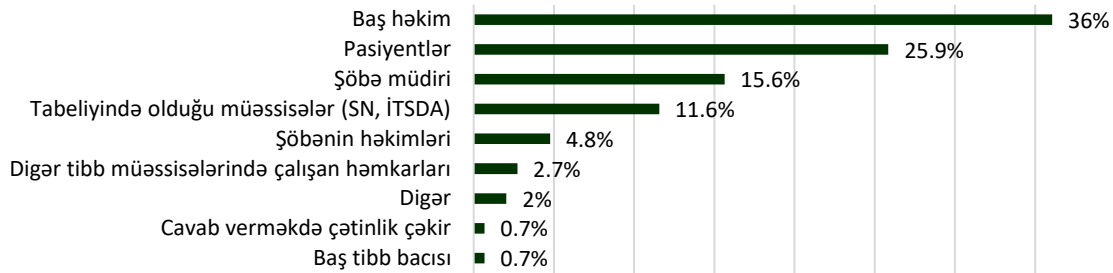
Diaqram 12. Əmək haqlarının həcmi diaqramda qeyd olunan parametrlərdən asılılığı

3.6. Qiymətləndirmə

Respondentlərə “İşinizin keyfiyyətini daha düzgün kim qiymətləndirə bilər” sualına yalnız iki cavab seçmək imkanı verilmişdir.

Rəyi soruşulanların 36%-i baş həkimin, 25.9%-i pasiyentlərin, 15.6%-i şöbə müdirinin, 11.6%-i tabeliyində olduğu müəssisələrin, 4.8%-i şöbənin həkimlərinin, 2.7%-i digər tibb müəssisələrində çalışan həmkarlarının onların işinin keyfiyyətinə daha düzgün qiymət verə biləcəyini düşünür. 0.7%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib. Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

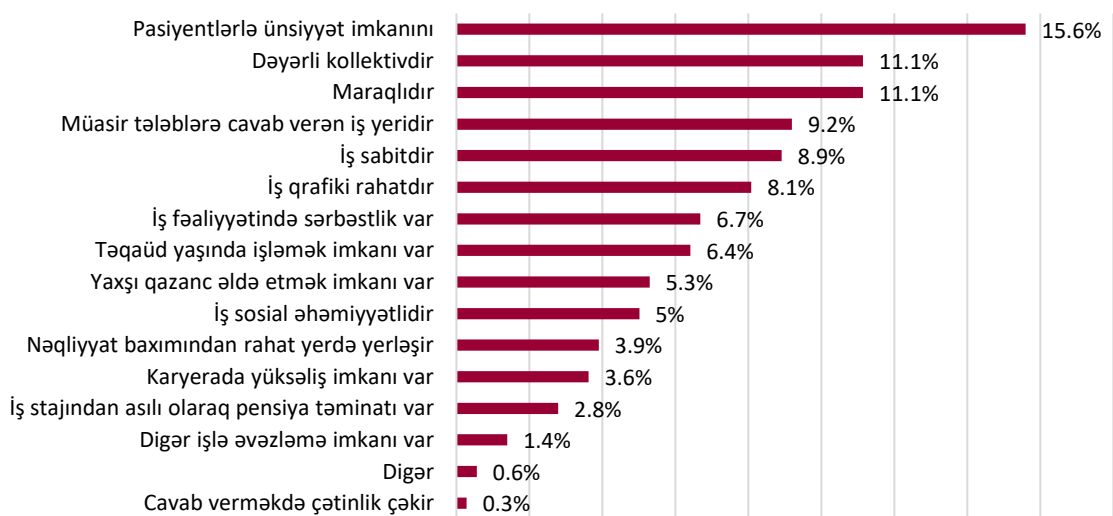
Diaqram 13. İşin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi

3.7. İşin qiymətləndirilməsi

Respondentlərə “İşinizdə daha çox nəyi qiymətləndirirsiniz” sualına beş cavab seçmək imkanı verilmişdir.

Həkimlərin 15.6%-i pasiyentlərlə ünsiyyəti, 11.1%-i çalışdığı kollektivi yüksək dəyərləndirib. 11.1%-i işinin maraqlı olduğunu, 9.2%-i iş yerinin müasir tələblərə cavab verdiyini, 8.9%-i işin sabitliyini, 8.1%-i iş qrafikinin rahatlığını, 6.7%-i iş fəaliyyətində sərbəstliyi, 6.4%-i təqaüd yaşında işləmək imkanını, 5.3%-i yaxşı qazanc əldə etmək imkanını, 5%-i işin sosial əhəmiyyətini, 3.9%-i nəqliyyat baxımından rahat yerdə yerləşdiyini, 3.6%-i karyerada yüksəliş imkanlarının genişliyini yüksək qiymətləndirib.

Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

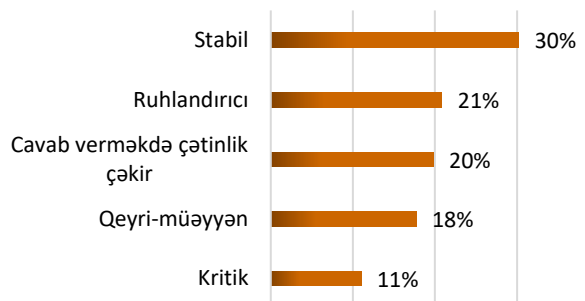

Diaqram 14. İşin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

Bölmə 4. Ölkə səhiyyəsinə baxış

4.1. Səhiyyə sisteminin qiymətləndirilməsi

Sorğu iştirakçılarının 30%-i səhiyyənin vəziyyətini stabil, 21%-i isə ruhlandırıcı hesab edib. Vəziyyətin qeyri-müəyyən olduğunu deyənlər 18%, kritik olduğunu qeyd edənlər isə 11% təşkil edib. Respondentlərin 20%-i Azərbaycanda səhiyyənin hazırkı vəziyyətini qiymətləndirməkdə çətinlik çəkib.

Diaqram 15. Azərbaycanda səhiyyənin vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

4.2. Səhiyyənin qarşısında duran əsas problemlər

Respondentlərə “Hazırda Azərbaycan səhiyyəsinin qarşısında duran əsas problemlər hansılardır” sualına yalnız üç cavab seçmək imkanı verilmişdir.

Tibb işçilərinin 27.5%-i Azərbaycan səhiyyəsinin qarşısında duran əsas problem kimi dövlət maliyyələşməsinin yetərinə olmamasını qeyd edib. 18.5%-i həkim kadrların çatışmazlığını, 17.2%-i əhalinin dərmanlarla təchizatının pisləşdiyini, 15%-i tibbi texnologiyaların və tibbi avadanlıqların gec-gec təzələnməsini əsas problem kimi vurğulayıb. Tibbi xidmət üzrə ambulator və stasionar səviyyələrdə qeyri-effektiv qarşılıqlı fəaliyyəti 8.1%, həkim kadrlarının ixtisas üzrə bilik səviyyələrinin aşağı olmasını 7.3% respondent Azərbaycan səhiyyəsinin qarşısında duran əsas problem kimi qeyd edib. 6%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkib. Digər cavab variantını seçən 0.4% respondent bu barədə açıqlama verməyib.

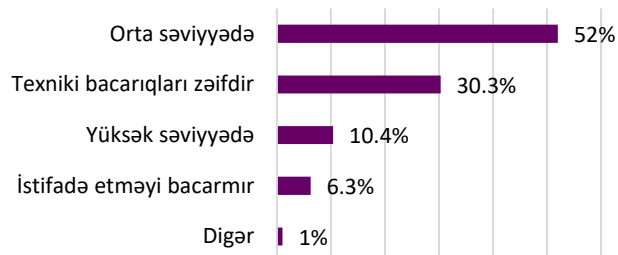

Diaqram 16. Respondentlərin fikirlərinə əsasən hazırda Azərbaycan səhiyyəsinin qarşısında duran əsas problemlər

Bölmə 5. Elektron qeydiyyat sistemindən istifadə səviyyəsi

5.1. İş bacarığı

“Kompüter və elektron qeydiyyat sistemində iş bacarığınızı necə qiymətləndirirsiniz” sualına respondentlərin 52%-i orta səviyyədə, 10.4%-i isə yüksək səviyyədə cavabını verib. 30.3%-i texniki bacarıqlarının zəif olduğunu bildirdi. 6.3% respondent istifadə etməyi bacarmadığını qeyd edib. Digər cavab variantını seçən 1% sorğu iştirakçısı kompüter və elektron qeydiyyat sistemindən istifadə etmədiyini bildirdi.

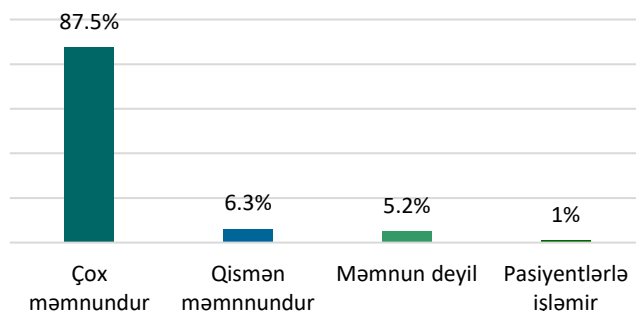

Diaqram 17. Kompüter və elektron qeydiyyat sistemində iş bacarığının qiymətləndirilməsi

Bölmə 6. Pasiyentlə iş

6.1. Məmnunluq

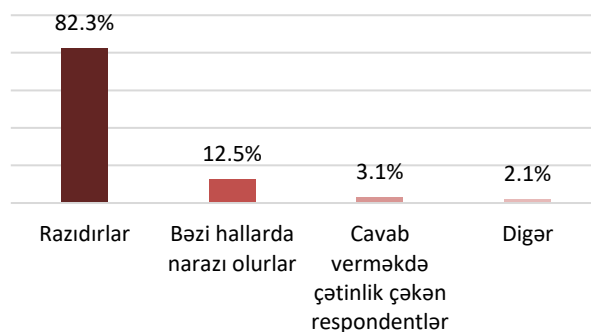
“Pasiyentlərlə işləməkdən məmnunsunuz” sualına tibb işçilərinin 87.5%-i çox məmnun, 6.3%-i isə qismən məmnun cavabını verib. 5.2%-i məmnun olmadığını bildirdi. Ümumiyyətlə, pasiyentlərlə işləmədiklərini bildirenlər cəmi 1% təşkil edib.

Diaqram 18. Pasiyentlərlə işdən məmnunluq

6.2. Pasiyentlərin razılığı

Respondentlərin 82.3%-i onların göstərdiyi tibbi xidmətlərdən pasiyentlərin razı olduğunu, 12.5%-i isə bəzi hallarda narazı olduğunu düşünür. Suala cavab verməkdə çətinlik çəkənlər 3.1% təşkil edib. 2.1% həkim digər cavab variantını seçərək, sualın düzgün cavabını pasiyentlərin biləcəyini qeyd edib.

Diaqram 19. Pasiyentlərin tibb işçilərindən razılıqlarına dair bölgü

6.3. Vaxt bölgüsü

“Pasiyentlərinizlə ünsiyyət zamanı daha çox nəyə vaxt ayırırsınız” sualına respondentlərin 62.5%-i pasiyentlərin şikayətlərini dinlədiyini bildirib. Tibb işçilərinin 18.8%-i müalicə haqqında ətraflı məlumat verir, 14.6%-i laborator və instrumental müayinə nəticələrinin təhlilinə daha çox vaxt ayırır, 1%-i isə dərmanların yan təsirləri haqqında məlumatlandırmağı daha düzgün hesab edir. Digər cavab variantını seçən 3.1% tibb işçisi qeyd olunanların hamısına vaxt ayırdığını bildirib.

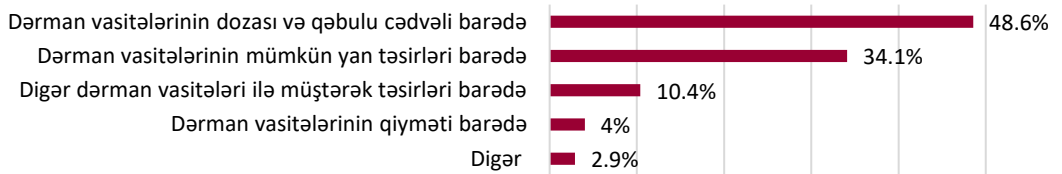

Diaqram 20. Pasiyentlərlə ünsiyyətə sərf olunan vaxt

6.4. Məlumatların təqdim edilməsi

“Müalicə təyin edərkən pasiyentə hansı məlumatlar verilməlidir” sualına həkimlərə yalnız iki cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir.

Tibb işçilərinin 48.6%-i müalicə təyin edərkən pasiyentə dərman vasitələrinin dozası və qəbulu cədvəli, 34.1%-i dərman vasitələrinin mümkün yan təsirləri, 10.4%-i digər dərman vasitələri ilə müştərək təsirləri, 4%-i isə dərman vasitələrinin qiyməti barədə məlumatların təqdim edilməsini əhəmiyyətli sayıb.

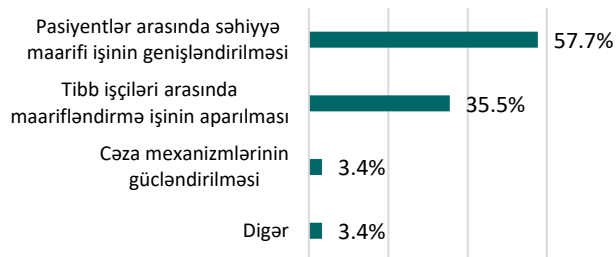

Diaqram 21. Pasiyentə verilməsi vacib olan məlumatlar

6.5. Əsassız tibbi müayinələrin qarşısının alınması üsulları

Respondentlərə “Əsassız müayinələrin və dərman qəbulunun qarşısını necə almaq olar” sualına bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir.

Pasiyentlər arasında səhiyyə maarifi işinin genişləndirilməsini 57.7%, tibb işçiləri arasında maarifləndirmə işinin aparılmasını isə 35.5% respondent vacib sayıb. 3.4% tibb işçisi qeyd edib ki, cəza mexanizmləri gücləndirilməlidir. Sorğu iştirakçılarının 3.4%-i digər cavab variantını seçsə də, bununla bağlı heç bir açıqlama verməyib.

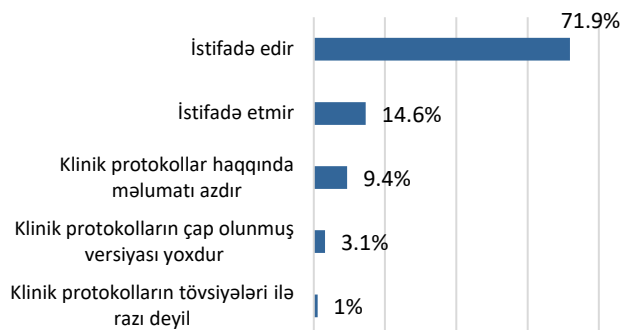

Diaqram 22. Əsassız müayinələrin və dərman qəbulunun qarşısının alınması tədbirləri

Bölmə 7. Təlimə ehtiyacların qiymətləndirilməsi

7.1. Klinik protokollardan istifadə

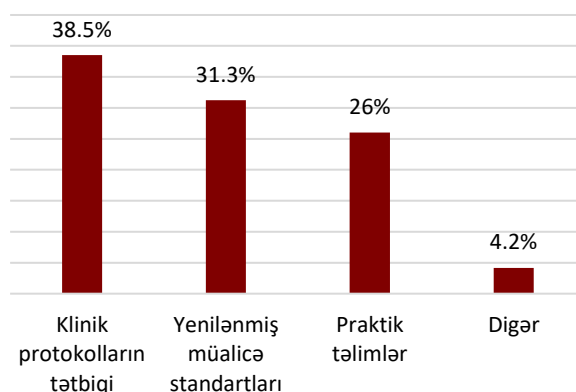
Rəyi soruşulanların 71.9%-i işlərində klinik protokollardan istifadə etdiyini, 14.6%-i istifadə etmədiyini, 9.4%-i klinik protokollar haqqında məlumatının az olduğunu, 3.1%-i klinik protokolların çap olunmuş versiyasının olmadığını və cəmi 1%-i klinik protokolların tövsiyələri ilə razı olmadığını bildirib.

Diaqram 23. Klinik protokollardan istifadə göstəriciləri

7.2. İşin keyfiyyətinin artırılması

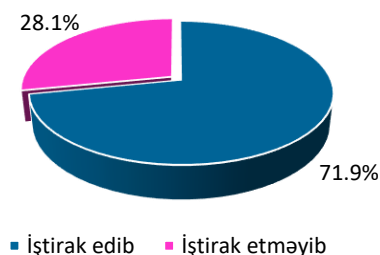
“İşinizin keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq üçün qeyd olunanlardan hansının tətbiqi daha məqsədəuyğundur” sualına respondentlərin 38.5%-i klinik protokolların, 31.3%-i yenilənmiş müalicə standartlarının tətbiqi, 26%-i praktik təlimlərin təşkili cavabını qeyd edib. Sorğu iştirakçılarının 4.2%-i isə digər cavab variantını seçərək, işin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını təmin etmək üçün düzgün iş qrafikinə tətibini və əmək haqqının artırılmasını təklif olaraq irəli sürüb.

Diaqram 24. İşin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər

7.3. Təlimlərdə iştirak

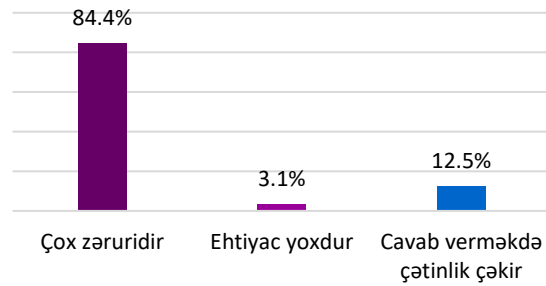
Respondentlərin 71.9%-i 2017-ci il ərzində bilik və bacarıqlarını təkmilləşdirmək məqsədi ilə Azərbaycanda müxtəlif mövzularda (ailə həkiminin vəzifə və hüquqları, fizioterapiya, terapiya, ortopediya, pediatriya, mama-ginekologiya, vərəm xəstəliyi, təcili və təcirəsalınmaz tibbi yardım, ağız, üz, çənə nahiyyəsi xəstəliklərinin diaqnostikası) keçirilən təlim, seminar və konfranslarda, o cümlədən sertifikatlaşdırma və attestasiya imtahanlarında iştirak edib. Respondentlərin 28.1%-i isə bu müddət ərzində heç bir təlimdə iştirak etməyib.

Diaqram 25. 2017-ci il ərzində təlimlərdə iştirak

7.4. Təlimlərə ehtiyac

“İşin daha səmərəli təşkili və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması üçün təlimlərin təşkilinə ehtiyac var” sualına həkimlərin 84.4%-i çox zəruridir, 3.1%-i isə ehtiyac yoxdur cavabını verib. Respondentlərin 12.5%-i bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Diaqram 26. Təlimlərin təşkilinə ehtiyacın müəyyənləşdirilməsi

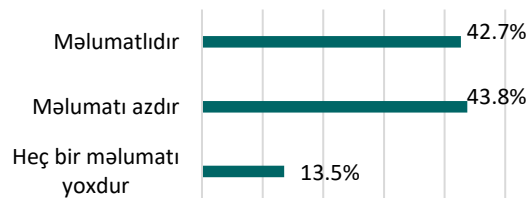
7.5. Tibbi bilik və bacarıqların artırılması istiqamətində hansı mövzularda təlimlərin təşkil olunmasını istərdiniz?

Respondentlərin bir qismi ixtisasları üzrə kursların təşkil olunmasını təklif edib. Bununla yanaşı həkimlər müasir diaqnostika və müalicə üsulları, daxili xəstəliklər (böyrək, revmatizm, kardiologiya), qan xəstəlikləri, ginekologiya, stomatologiya, infeksiya xəstəlikləri haqqında təlimlərin təşkilinə ehtiyac olduğunu bildiriblər. Rəyi soruşulanlar həmçinin pediatriya, nevrologiya, anesteziya və reanimasiya, LOR, ilkin tibbi yardım, səhiyyə işinin təşkili, travmatologiya, ailə həkimliyi, cərrahi əməliyyatlar, dərman vasitələrindən düzgün istifadə, kompüter, sanitariya maarifi işi mövzusunda təlimlərin təşkilini vacib sayıb.

Bölmə 8. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi

8.1. Məlumatlılıq səviyyəsi

Respondentlərin 43.8%-i İTS haqqında az məlumatlıdır. 42.7%-i isə məlumatlıdır. 13.5% respondent İTS haqqında heç bir məlumatının olmadığını bildirib.

Diaqram 27. İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi

8.2. İTS-nin səbəb olacağı dəyişikliklər

Həkimlərin 28%-i düşünür ki, İTS-nin tətbiqi əmək haqlarının artmasına, 21.5%-i müəssisənin dərman və avadanlıqlarla təchizatının gücləndirilməsinə, 12.3%-i tibb işçilərinin peşəkarlığının artmasına, 11.1%-i tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəlməsinə, 8.8%-i tibb işçilərinin nüfuzunun artmasına, 7.7%-i isə əhalinin tibbi xərclərinin azalmasına səbəb olacaq. Digər cavab variantını seçən 0.8% respondent heç bir açıqlama verməyib. Digər göstəricilər aşağıdakı diaqramda əks olunub.

Diaqram 28. İTS-nin tətbiqinin səbəb olacağı dəyişikliklər

Nəticələr və tövsiyələr

Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqinə 2018-ci ilin fevral ayında başlanılmışdır². İTS-nin tətbiqindən cəmi bir ay keçdiyini nəzərə alaraq, sorğu vasitəsilə Ağdaş RMX-da çalışan həkimlərin yalnız İTS-yə münasibəti, onunla bağlı fikirləri və gözləntiləri öyrənilmişdir.

İTS-nin tətbiqi ilə bağlı Ağdaş həkimlərinin məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək məqsədilə təkrar keçirilməsi planlaşdırılır. Həmin vaxt artıq tibbi işçiləri İTS-nin məqsəd və vəzifələri ilə daha yaxından tanış olduqları üçün, layihə müddətində icra edilmiş tədbirlər haqqında çox məlumatlı olacaqlar.

Pilot layihə müddətində İTSDA-nın tabeliyinə verilmiş Ağdaş RMX-da çalışan həkimlərin işdən məmnunluğunun və İTS-nin tətbiqinə münasibətini öyrənmək məqsədilə keçirilmiş sorğunun nəticələri aşağıdakı kimi olmuşdur.

İTS-nin məqsədi və vəzifələri haqqında həkimlərin 42.7%-i məlumatlı, 43.8%-i az məlumatlıdır. 13.5% həkimin isə İTS haqqında ümumiyyətlə, heç bir məlumatı yoxdur.

Bununla yanaşı respondentlərin 97.8%-i (*bax Diaqram 28, səhifə 22*) İTS-nin tətbiqinin bir sıra müsbət dəyişikliklərə səbəb olacağı fikrindədir. Həkimlərin 28%-i İTS-yə keçidin əmək haqlarının artmasına, 21.5%-i tibb müəssisələrinin dərman və avadanlıqlarla təchizatının yaxşılaşmasına, 12.3%-i tibb işçilərinin peşəkarlığının artmasına, 11.1%-i tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəlməsinə, 8.8%-i tibb işçilərinin nüfuzunun artmasına, 7.7%-i isə əhəlinin tibbi xərclərinin azalmasına səbəb olacağını düşünür.

Nəticələrin təhlilindən belə qənaətə gəlmək olar ki, həkimlər arasında işdən məmnunluq səviyyəsi (müəssisədaxili kommunikasiya, iş şəraiti, işin təşkili səviyyəsi, əməyin qiymətləndirilməsi) kifayət qədər yüksəkdir. Belə ki, onların əksəriyyəti tibb müəssisəsində iş prosesinin planlaşdırılmasında iştirak edir və bundan razılığını bildirir (66.6%). Həkimlərin 64.6%-i tibbi xidmətlərin təşkilində iştirakından məmnundur. 23.9% respondent isə bu səlahiyyətdən qismən (13.5%) və ya tam (10.4%) yararlanıb bilmir. 11.5% respondent bununla bağlı açıqlama verməkdə çətinlik çəkib. 91.7% respondent çalışdığı tibb müəssisəsində özünü dəyərli hiss etdiyini bildirib.

Respondentlərin əksəriyyəti iş yükündən (76.1%) və iş qrafikindən (76%) razıdır. Tibb personalının fərdi qorunma vasitələri ilə təchizatından isə 41.7% həkim məmnundur.

Həkimlərin 71.9%-i 2017-ci il ərzində bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədilə keçirilən təlim və seminarlarda iştirak edib. Bununla yanaşı həkimlərin 84.4%-i təlimlərin təşkilinin zəruriliyini xüsusi vurğulayıb. Yalnız 3.1% respondent buna ehtiyacın olmadığını bildirib. 12.5%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini qeyd edib.

“İşinizin keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq üçün hansı tədbirlərin tətbiqi daha məqsədəuyğundur” sualına verilmiş cavabların təhlili onu göstərir ki, respondentlərin 38.5%-i klinik protokolların tətbiqini daha məqbul tədbir kimi qiymətləndirib. 31.3%-i yenilənmiş müalicə standartlarının tətbiqini, 26%-i praktik təlimlərin təşkilini təsiredici amil kimi dəyərləndirib.

² Sorğu 09 mart, 2018-ci il tarixində keçirilmişdir

Sorğu zamanı həmçinin respondentlərin Azərbaycanda səhiyyənin hazırkı vəziyyəti ilə bağlı fikirləri də öyrənilib. Həkimlərin 30%-i ölkədə səhiyyənin vəziyyətini stabil, 21%-i ruhlandırıcı, 18%-i qeyri-müəyyən, 11%-i isə kritik kimi qiymətləndirib. Respondentlərin 20%-i isə suala cavab verməkdə çətinlik çəkib.

Respondentlərin 27.5%-i Azərbaycan səhiyyəsinin qarşısında duran əsas problem kimi dövlət tərəfindən səhiyyə sahəsinin maliyyələşdirilməsinin yetərinə olmadığını düşünür. 18.5%-i kadr çatışmazlığını, 15%-i tibbi texnologiyaların və tibbi avadanlıqların yenilənməsinə ehtiyac olduğunu, 17.2%-i əhalinin dərmanlarla təchizatının pisləşdiyini, 8.1%-i tibbi xidmət üzrə ambulator və stasionar səviyyədə qeyri-effektiv qarşılıqlı fəaliyyəti, 7.3%-i isə kadrların ixtisasları üzrə bilik səviyyələrinin aşağı olduğunu qeyd edib.

Respondentlər tərəfindən təqdim edilmiş təkliflər

Respondentlər aşağıda sadalanan istiqamətlər üzrə fəaliyyətlərinin təkmilləşməsinə vacib hesab edirlər:

- Əmək haqlarının artırılması;
- Tibb müəssisəsinin strukturunun dəyişdirilməsi və fəaliyyətinin gücləndirilməsi;
- Tibb müəssisəsinin avadanlıqlarla və dərmanlarla təchizatının yaxşılaşdırılması;
- Əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığının artırılması;
- İxtisas üzrə praktik kursların təşkili;
- Həkim otaqlarının kompüterlə təchizatı;
- Qeydiyyat və hesabatlılığın təkmilləşdirilməsi məqsədilə kompüter bacarıqlarının artırılması üzrə kursların təşkili (88.6% respondentin kompüterdə işləmək üçün bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinə ehtiyacı var);
- Əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi;
- İTS-yə keçidin təmin edilməsi.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı və istinadlar

1. İcbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanı.
2. İcbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 noyabr 2016-cı il tarixli 1127 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 fevral 2018-ci il tarixli 1830 nömrəli Fərmanı.
3. “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinin təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2016-cı il tarixli 1181 nömrəli Fərmanı.
4. Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 16 fevral 2018-ci il tarixində imzaladığı “Mingəçevir şəhərinin, Ağdaş və Yevlax rayonlarının inzibati ərazilərində İTS-nin pilot layihə olaraq tətbiqinə dair Tədbirlər planı”.
5. “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” inkişaf konsepsiyası. 29 noyabr 2011-ci il.
6. Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 2014-2020-ci illər üzrə Strateji Planı. 24 aprel, 2014-ci il.
7. Conducting Hospital Employee Satisfaction Surveys, Practical Step-by-Step Information for Assessing Employee Perceptions, Linda Powell, MS Mountain States Group, Inc., 2001.
8. “Factors Influencing Job Satisfaction Among Healthcare Professionals At South Rand Hospital” by Jackie Mamitsa Banyana Ramasodi, 2010.
9. Анкета опроса среднего медицинского персонала по теме «Эффективный контракт», «Всероссийский центр изучения общественного мнения».